

ZENE A KOCSIBAN

A zene, mit veled hallgattam
otthon, vagy a kocsiban,
vagy még séta közben is,
nem mindig csengett olyan tisztán,
ahogy azt a zongorahangolók várták –
olykor idegen hangok keveredtek hozzá
tele rémülettel, kínnal,
s olyankor az a zene
több volt, mint zene,
az életünk volt
és a haldoklásunk.

Adam Zagajewski 115

GABRIELA MÜNTERNEK

Idén enyhe volt a tél, a házak vörhenyes
foltjai nem fagytak meg, el sem sápadtak,
az almákból kicsurran a gyengédség.
A vörös tölgy emlékszik, milyen édes a nyár,
és a farkasok nem mernek odalépni
sötét otthonaink oltáraihoz.
A fal mögül hallani: valaki szuszog.
Mindössze annyit tudunk: az élet meleg.
De már imbolyognak a vitorlások árbocai
és a karcsú antennák,
a kancsókból kiömlik a bor,
és talán megfullad ez a csöndes,
a vadászok szeme elől rejtett völgy,
biztosan megfullad, Gabriela.

VONAT KRAKKÓBÓL VARSÓBA

116

Vonat Krakkból Varsóba,
szeptember eleje: lángoló tüzek,
a mezőkön kesernyés füst
felhője szállong,
kábitószerként szökik a tüdőbe.

Káprázat után kutatsz a hegyekben, az Alpokban
és a székesegyházakban, de vajon látod-e
ezeket az alázatos tüzeket
felizzani az estben, kúszni
a földön – akár a félúton kialvó kanócok.

HALOTT VERÉB

Az összes létező tárgy közül
a legkevésbé különleges egy halott veréb,
tollai szürke köpenyében.
Még egy árokperti kő is
az élet hercegének tűnik
egy halott verébhez képest.
Teste fölött legyek köröznek,
oly figyelmesen, mint a tanítványok.

NAGYVÁROSOK

Nem egyszer álltam
nagyvárosok közepén, falak
és házak és a kertek fái között,
próbálva megérteni,
hol rejtőzik e határtalan
társég központja,
a fővárosok fővárosa.

Fölöttem repülők keringtek,
mint keselyűk, ragyogott a kevély nap,
gúnyosan kuncogott a járókelők szeme:
szív és emlékezet
nélkül élünk...
amíg erőnkből telik.

NEKED

Neked – talán alszol most, a gyapjúnál puhább
szavak felhőjében – írom nem csupán ezt a verset.
Neked, te győzedelmes, mosolygós, szép,
de neked is, te bánatos, legyőzött

117

(bár soha nem leszek képes megérteni,
ugyan kicsoda győzhetett le téged!),
neked, te gyanakvó, nyughatatlan,
neked írom egyik versem a másik után,

mintha egy napon a tökéletlen szavaim
és képeim révén – akár a teknősbéka – majd
el akarnék jutni oda, ahol te már régóta vagy,
oda, hová elragadott az élet villámcsapása.

ELSZAKADÁS

Már-már irigykedve olvasom kortársaim műveit
válásokról, búcsúkról, az elszakadás fájdalomról;
szenvetés, újrakezdés, aprócska halál; levelek
olvasgatása és elégetése, elégetés, olvasgatás, tűz és kultúra,
düh és kétségbeesés – kiváló nyersanyag egy sikerült vershez;
kemény ítélkezés, olykor az erkölcsi fölény gúnykacaja,
ugyanakkor a személyiség állandóságának végső győzelme.

És mi? Nem lesznek elégiák, sem szonettek az elválásról,
nem fog megosztani a vers vetítőkészlete,
nem emelkedik közöttünk sikerült metafora,
és a minket fenyegető egyetlen elszakadás jelenleg az álom,
az álom mélységes barlangja, hová külön-külön járunk
– és mindig emlékeztetnem kell magam, hogy kezed,
melyet akkor, a barlangban fogok, álmokképekből szőttem.

GÖRÖG-KELETI LITURGIA

118

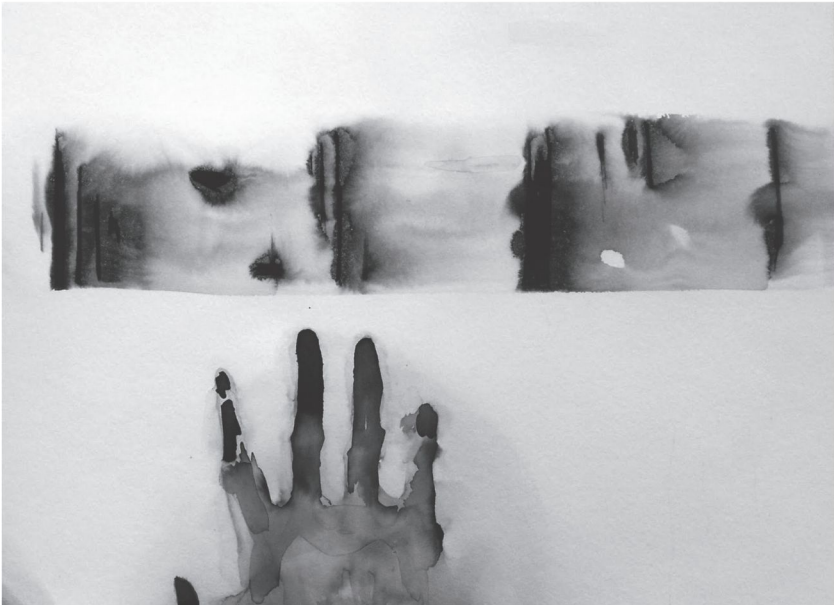
Mély hangok követelözve esdenek irgalomért,
és mindössze annyi szolgál a mentségükre,
hogy nagyszerűen énekelnek – pedig senki sincs
a szobában, csak a láthatatlan lemez
forog, örvénylik rettentő gyorsan.

Az egyik szólista hangja Jozsif Brodskij
előadására emlékeztet, ahogy rendkívüli verseit szavalta
az amerikai közönségnek, amely szemernyit sem hitt
a mennybemenetel lehetőségében,
ám láthatólag boldogan nyugtázta, hogy valaki más hitt.

Talán elegendő – vagy csak úgy gondoljuk –,
ha valaki más hisz az érdekünkben.

Az öblös hangok szüntelen énekelnek.
Irgalmazz nekik.

Irgalmazz nekem is,
láthatatlan Uram.

ZENE A KOCSIBAN

A zene, mit veled hallgattam
otthon, vagy a kocsiban,
vagy még séta közben is,
nem mindig csengett olyan tisztán,
ahogy azt a zongorahangolók várták –
olykor idegen hangok keveredtek hozzá
tele rémülettel, kínnal,
s olyankor az a zene
több volt, mint zene,
az életünk volt
és a haldoklásunk.

Adam Zagajewski 115

GABRIELA MÜNTERNEK

Idén enyhe volt a tél, a házak vörhenyes
foltjai nem fagytak meg, el sem sápadtak,
az almákból kicsurran a gyengédség.
A vörös tölgy emlékszik, milyen édes a nyár,
és a farkasok nem mernek odalépni
sötét otthonaink oltáraihoz.
A fal mögül hallani: valaki szuszog.
Mindössze annyit tudunk: az élet meleg.
De már imbolyognak a vitorlások árbocai
és a karcsú antennák,
a kancsókból kiömlik a bor,
és talán megfullad ez a csöndes,
a vadászok szeme elől rejtett völgy,
biztosan megfullad, Gabriela.

VONAT KRAKKÓBÓL VARSÓBA

116

Vonat Krakkból Varsóba,
szeptember eleje: lángoló tüzek,
a mezőkön kesernyés füst
felhője szállong,
kábitószerként szökik a tüdőbe.

Káprázat után kutatsz a hegyekben, az Alpokban
és a székesegyházakban, de vajon látod-e
ezeket az alázatos tüzeket
felizzani az estben, kúszni
a földön – akár a félúton kialvó kanócok.

HALOTT VERÉB

Az összes létező tárgy közül
a legkevésbé különleges egy halott veréb,
tollai szürke köpenyében.
Még egy árokperti kő is
az élet hercegének tűnik
egy halott verébhez képest.
Teste fölött legyek köröznek,
oly figyelmesen, mint a tanítványok.

NAGYVÁROSOK

Nem egyszer álltam
nagyvárosok közepén, falak
és házak és a kertek fái között,
próbálva megérteni,
hol rejtőzik e határtalan
társég központja,
a fővárosok fővárosa.

Fölöttem repülők keringtek,
mint keselyűk, ragyogott a kevély nap,
gúnyosan kuncogott a járókelők szeme:
szív és emlékezet
nélkül élünk...
amíg erőnkből telik.

NEKED

Neked – talán alszol most, a gyapjúnál puhább
szavak felhőjében – írom nem csupán ezt a verset.
Neked, te győzedelmes, mosolygós, szép,
de neked is, te bánatos, legyőzött

117

(bár soha nem leszek képes megérteni,
ugyan kicsoda győzhetett le téged!),
neked, te gyanakvó, nyughatatlan,
neked írom egyik versem a másik után,

mintha egy napon a tökéletlen szavaim
és képeim révén – akár a teknősbéka – majd
el akarnék jutni oda, ahol te már régóta vagy,
oda, hová elragadott az élet villámcsapása.

ELSZAKADÁS

Már-már irigykedve olvasom kortársaim műveit
válásokról, búcsúkról, az elszakadás fájdalomáról;
szenvetés, újrakezdés, aprócska halál; levelek
olvasgatása és elégetése, elégetés, olvasgatás, tűz és kultúra,
düh és kétségbeesés – kiváló nyersanyag egy sikerült vershez;
kemény ítélkezés, olykor az erkölcsi fölény gúnykacaja,
ugyanakkor a személyiség állandóságának végső győzelme.

És mi? Nem lesznek elégiák, sem szonettek az elválásról,
nem fog megosztani a vers vetítőkészlete,
nem emelkedik közöttünk sikerült metafora,
és a minket fenyegető egyetlen elszakadás jelenleg az álom,
az álom mélységes barlangja, hová külön-külön járunk
– és mindig emlékeztetnem kell magam, hogy kezed,
melyet akkor, a barlangban fogok, álmokképekből szőttem.

GÖRÖG-KELETI LITURGIA

118

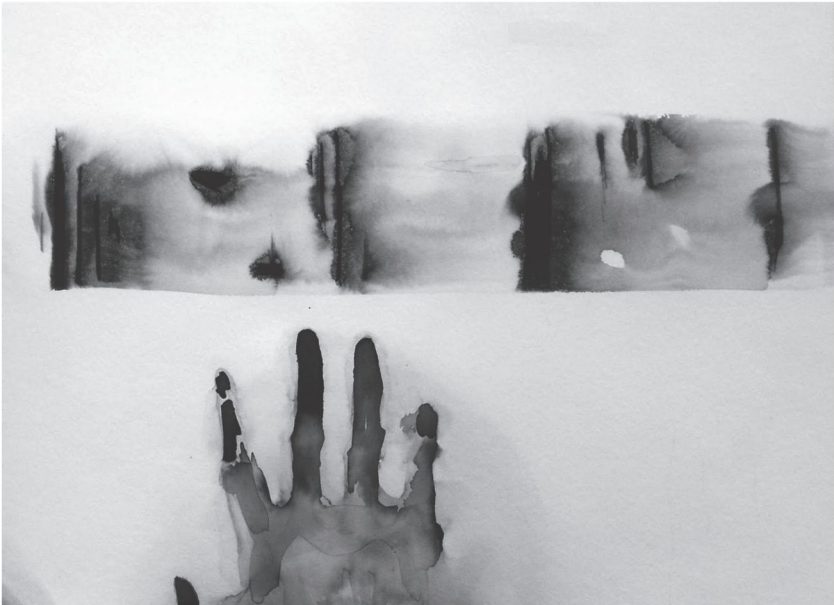
Mély hangok követelözve esdenek irgalomért,
és mindössze annyi szolgál a mentségükre,
hogy nagyszerűen énekelnek – pedig senki sincs
a szobában, csak a láthatatlan lemez
forog, örvénylik rettentő gyorsan.

Az egyik szólista hangja Jozsif Brodskij
előadására emlékeztet, ahogy rendkívüli verseit szavalta
az amerikai közönségnek, amely szemernyit sem hitt
a mennybemenetel lehetőségében,
ám láthatólag boldogan nyugtázta, hogy valaki más hitt.

Talán elegendő – vagy csak úgy gondoljuk –,
ha valaki más hisz az érdekünkben.

Az öblös hangok szüntelen énekelnek.
Irgalmazz nekik.

Irgalmazz nekem is,
láthatatlan Uram.

VAJON ÉRDEMES

Vajon érdemes volt várni a konzulátuson
a tisztviselőnő pillanatnyi jókedvére,
és a pályaudvaron várakozni a késő vonatra,
látni Etnát japán sipkájával
és hajnalban Párizst, mikor a félhomályból
kírajzolódtak Hausmann jól ismert kariatidái,
olcsó kisvendéglőkbe járni,
ahol diadalmasan szaglott a fokhagyma,
vajon érdemes volt földalatti vasúttal utazni
már nem tudom, melyik városka alatt
és nem az én felmenőim árnyait nézni,
kisrepülővel szállni Seattle-ben a földrengés
fölött, mint egy szitakötő a tűzvész felett, vagy
például három hónapig szinte nem is lélegezni,
szinte nem is létezni, rémisztő kérdéseket feltéve,
megfeledkezve a kegyelem rejtelmes működéséről,
árulásról olvasva az újságokban, gyilkosságról,
vajon érdemes volt gondolkodni és emlékezni,
a legmélyebb álomba zuhanni, ahol szürke
folyosók kígyóztak, baljós könyveket vásárolni,
csak egyetlen egyszer másoltatni képeket
egy kaleidoszkópból, amely gazdagabb, mint
a sevillai székesegyház, melyet soha nem láttam,
vajon érdemes elutazni és megjönni, vajon érdemes –
igen nem igen nem –
semmit meg nem tagadni.

119

(Zsille Gábor fordításai)